

RMIr. II

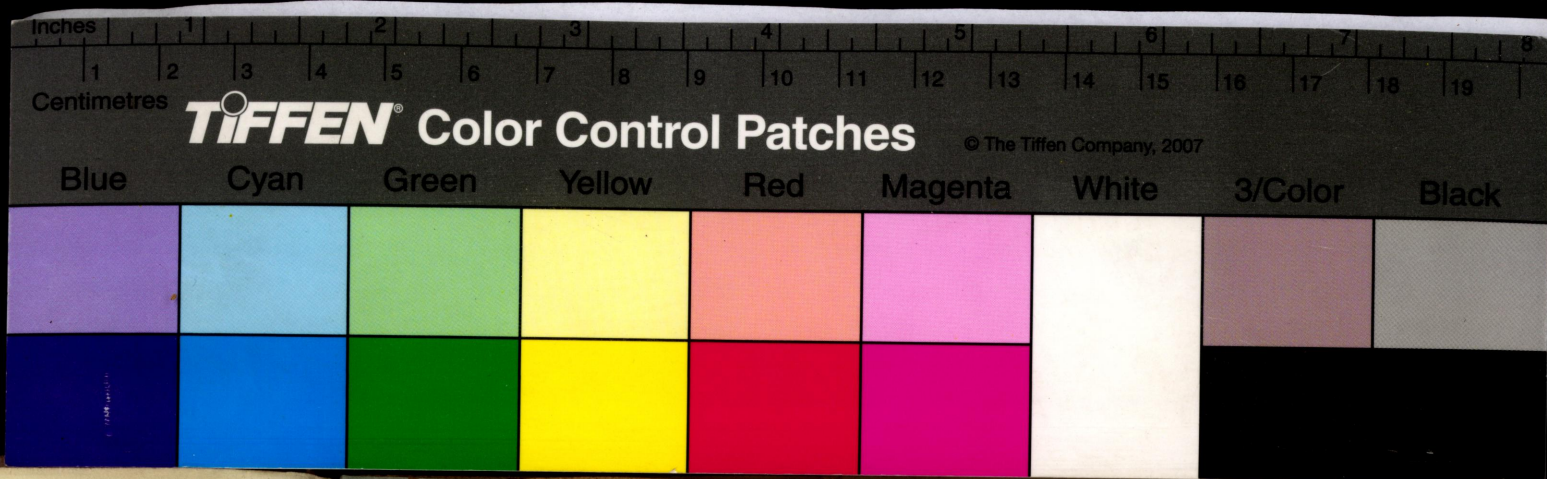
194.

R. M. Jr.
II. 194.

R.Mr. *H*
194.

I. N. J.
THESES THEOLOGICAE
De
DEO OPTIMO
MAXIMO,

Quas
Eodem Duce & Adjutore,
PRÆSES
M. JOHANNES FABRICIUS,
Gymnafii Cibiniensis in Transylvania Moderator
& Prof. Publ. ad diem 24 Januarii
ad ventilandum
proposuit

1357. v2.

R.Mr. 8

194.

19.

I. N. J.
THESES THEOLOGICAE
De
DEO OPTIMO
MAXIMO,

Quas
Eodem Duce & Adjutore,

PRÆSES

M. JOHANNES FABRICIUS,
Gymnasii Cibiniensis in Transylvania Moderator
& Prof. Publ. ad diem 24 Januarii

ad ventilandum
proposuit

1357. v2.

Inclyto Regiorum Judicum Saxonica Nationis
Collegio,
nempe

Spectabili ac Generoso Viro,
D. ANDREÆ FLEISCHER O.
In Metropoli Transylvaniæ Cibinio Judici Regio r-
quissimo, Nationis Saxonica Comitum confirmato,
Serenissimiq; Transylvaniæ Principis Con-
siliario dexterrimo;

ut &

Amplissimis, Prudentissimisq; Viris.

D. N. GEORGIO GEBELIO, Schesburgensi,
D. N. MICHAELI SCHELKERO, Sabesiensi, Ju
D. N. MICHAELI JEREMIÆ, Nagy-Schenk:
D. N. GUSTAVO GUISTIO, Rupensi, dici Re
D. N. ANDRÆ ARTZ, Mercuriensi, sio
D. N. MICHAELI SUTORIO, Lelchkirchensi,
D. N. JOHANNI BARCZY, Saxopolitano;

Domini Patronis, Fautoribus & Amicis suis
honoratis simis,

St. loco Theses has cum voto felicitatis
omnigenæ, offert & dedicat

PRÆSES.

I. N. J.

THESES THEOLOGICÆ.

Um Theologia sit habitus merè practicus; non al-
iam, quàm analyticam, admittit Methodum, proce-
dentem à præcognitione finis & subjecti ad indaga-
tionem mediorum. Namq; finis est mensura medi-
orum, sine cujus & subjecti cognitione impossibile est apta in-
venire ad eum obtinendum media.

Prolegomenis igitur & principio Theologiæ nempe Scripturæ,
nulla pars doctrinæ Christianæ convenientius subjungitur
articulò de Deo, ut qui non solum ut glorificandus & fruend-
us, sit studii Theologici finis, sed etiam causa efficiens finis pro-
ximi, æternæ scilicet beatitudinis, item subjecti & mediorum ad
obtinendum finem facientium.

II. Pro Existentiâ Dei militant omnes & singulæ creaturæ,
conscientiæ lucta, præmia virtutum & pœnæ vitiorum, con-
sensus omnium populorum, monumenta Prophetico-Aposto-
lica, miraculosa Dei opera, (inter quæ infelicem locum sortitus
est crudelis & blasphemus Comes in Austria, nuper in Canem,
terribili Dei judiciò, in terrorem confratribus suis Atheis, mu-
tatus;) Atheismi q; consecraria. Licet enim Athei Deum &
ejus Providentiâ dari negent, æternitatem tamen & independen-
tiam illius ex naturæ sphaera exterminare nequeunt. Vel
enim aliquid in rerum universitate est primum & independens,
vel non. Si prius, datur Deus, quia dantur prædicata ipsi soli
propria; Si posterius, dabitur processus in rerum naturalium
generatione in infinitum, seriesq; causarum erit extendenda in
ipiam

ipsam aeternitatem, & sic res sensibiles participabunt de aeternitate. Vel igitur una tantum aeternitatis pradicatum sibi vendicabit, vel plures ab illa descendentes. Si prius, erit illa Ens primum & independens, contra suppositum. Si posterius, erunt ea, & non erunt aeternae. Erunt ex suppositione aeternitatis participatae; non erunt, quia primae sunt duratione posteriores.

Non obstante tamen hoc argumentorum, existentiam Dei evincendum apparatu, dari possunt Athei non solum practici, sed etiam theoretici, h. e. qui non solum factis, sed & sensu Deum dari negent.

III. Cognito Dei recte dividitur in naturalem & revelatam. Illa nobis partim conascitur, partim ex rerum visibilium contemplatione acquiritur. Hac ex speciali Dei revelatione hauritur. Hanc salvificam, illam paedagogicam Scholae Theologorum vocare consueverunt. Ad obtinendam quippe salutem aeternam sufficiens non est; homo tamen Paganus ad inveniendum Deum univocè dictum, & media salutis obtinendae proximè inservientia, feliciter & sine spei frustratione uti eà potest.

IV. Cum eandem conclusionem per diversa principia probari posse, experientia testetur, intellectus, aut voluntatis morbo laborare oportet eos, qui existentiam Divinam & ejus essentialia pradicata sub scientiam naturalem & fidem cadere posse, inficiantur.

Ratio ex propriis principiis judicare non potest de fidei mysteriis h. e. rebus in natura exempla non habentibus, nec ad res naturales respectum causalem importantibus; & cum dividit res in revelatione conjunctas, vel in illa divisas conjungit, fabricat Ens rationis Chimæricum.

Qui ad rationis modulum res fidei exigere conantur, Philosophiamque cum Theologia in omnibus partibus convenire somniant, illi omnem fidei mysteriis veritatem detrahunt, vel certè plenò passu Pelagianorum vexilla sequuntur.

V. No-

V. Nomen Dei non est nomen officii aut potestatis, sed naturæ, ideoque in Scripturis propriè & univocè soli & uni Deo tribuitur, æquivocè autem Angelis, Magistratibus & Deastris.

Quaquam Deus secundum proximam creaturarum analogiam definiri non possit, nec debeat, negari tamen illi non potest genus, differentia, proprii nominis definitio. Terminus igitur in definitione ejus loco generis ponendus non est æquivocus, aut univocus, sed analogus.

VI. Duplici modo potest Deus intellectui nostro sisti, absolute scilicet & relative; In signo priori representatur per pradicata essentialia, rectèque definitur per essentialiam infinitam. In posteriori representatur per relationes personales, & benè describitur, quod sit Spiritus infinitus constans personam Patris, Filii & Spiritus Sancti.

Creatio, redemptio, & sanctificatio sunt accidentalia Dei pradicata; quare in ejus definitione poni non debent. Qui corpus genus illius constituunt, formant ens rationis Chimæricum.

Infinitudo Dei est primus ejus conceptus quidditativus, competens illi ex parte rei, non respectu nostri tantum. Negatio hujus pradicati evertit omnipotentiam, omniscientiam, omnipresenciam, aeternitatem, immensitatem, ipsamque essentialiam Divinam.

VII. Dantur in Deo veri nominis attributa sive affectiones, quæ sunt pradicata ejus paronymica & reciproca. Accidentia tamen illi tribui nequeunt, & qui realem differentiam inter essentialiam & attributa divina intercedere statuunt, Atheismum, vel multitudinem Deorum declinare nequeunt.

Attributa Dei rectè dividuntur in immanentia & ad extra se se exerentia; Velut alii loquuntur: in operativa & non operativa. Illa sine habitudine, hæc cum ea ad actum secundum concipiuntur. Prioris generi sunt, aeternitas, infinitudo, immensitas &c. Posterioris, Omnipotentia, Omnipresencia, Omniscientia, &c.

A;

VIII. Per-

VIII. Perfectio Dei sonat competentiam omnium prædicatorum in Ens nobilissimum cadentium. Non omnia tamen eodem modo ei tribui possunt. Quædam enim competunt illi formaliter, ut omnipræsentia, æternitas & similia. Quædam virtualiter, quorum nempe producendorum sed non subiectivè recipiendorum, habet virtutem, ut corpus, albedo, motus &c.

Ex Perfectiōe Dei resultat ejus Majestas & beatitudo. Illa sonat competentiam omnis potestatis & gloriæ, hæc convenientiam omnium bonorum. Affluentia creatorum bonorum non auget beatitudinem divinam, nec illorum defectus eandem minuit.

VIII. Qui non habet essentiam Divinam, vel substantiam ei gloria Divina tribui nequit. Unde Pontificii crassissimam committunt idololatriam invocando Sanctos demortuos. Hæc quippe pactò supponunt, eos omnium suarum necessitatum plenam scientiam, perfectamq; opitulandi facultatem habere. Eundem errorem errant Sociniani, religiosè adorationis gloriam Christo tribuentes, quem tamen essentia Divinâ carere statuunt.

Affectus propriè dicti, ut sunt spes, desiderium, ira, adventitium gaudium, desperatio, metus, dolor, molestia, poenitentia, & si qui alii sunt, beatitudinem labefaciunt, ac ideo Deo tribui non possunt.

X. Unitas Dei excludit non solum actualem, sed etiam possibilem Deorum pluralitatem. Evertitur directè à Socinianis & Paganis, plures Deos dari statuentibus: indirectè à Pontificiis, gloriam Dei ad Sanctos demortuos transferentibus.

Ex unitate Dei emanat simplicitas, quâ Deus omnis realis compositionis est expers. Non lædunt eam, qui compositionem rationis Deo tribuunt. At qui accidentia vel membra corporea Deo affingunt, funditus eam evertunt.

XI. Veritas Dei positivè rectè describitur per competentiam divinorum prædicatorum, negativè autem per ab-

tiam

tiam fictionis eorundem. Conformitas essentiae cum intellectu, non est vera ejus formalitas. Præter veritatem Metaphysicam, cuius quidditatem modo expressimus, rectè tribuitur Deo veritas Logica & Ethica. Illa dicit conformitatem objecti cum intellectu divini signis, hoc est, conceptibus & verbis; Hæc consonantiam voluntatis & sermonis. Oppositum veritatis Logicæ Deo rectè tribuitur, non item veritatis Metaphysicæ & Ethicæ.

XII. Immutabilitas Dei sonat repugnantiam amittendi prædicata, quæ habet, vel admittendi, quæ non habet. Libertas decretorum Divinorum & opera ad extra eam non labefaciunt.

Bonitas Dei non consistit in conformitate essentiae cum voluntate Divina nec in rationis relatione, sed in appetibilitate perfecta.

Ex bonitate Dei fluit Sanctitas, quæ rectè describitur negativè per absentiam omnis vitii & labis, positivè autem per summam puritatem & castitatem. Labefaciunt eam, qui Deum per se, vel per accidens causam peccati statuunt.

XIII. Immensitas Dei sonat interminabilem ejus adesse sentiam. Differt ab ubiquitate & omnipræsentia. Illa sonat universalem ubiëratem cum repugnantia ad terminum vel circumscriptionem. Ista ubiëratem in omnibus spatiis sine repugnantia ad contractionem. Hæc ubiëratem universalem cum relatione ad creaturas. Omnipræsentiam humanæ Christianaturæ vi unionis personalis esse communicatam, de fide est. Non repugnat Angelum vel animam humanam, citra communicationem personalitatis Divinæ, absolutâ Dei potentia effici Omnipræsentem.

Evertunt immensitatem Dei Sociniani, Remonstrantes, alique, qui Deum non secundum essentiam, sed secundum virtutem & potentiam tantum, ubiq; esse docent.

Substantialis Dei immensitas est fundamentalis fidei Articulus, ideoque nec in medio relinqui, neque negari, sine salutis iactura potest. Implet non solum cælum & terram, sed etiam ad imaginaria extra mundi limites spatia sese porrigit.

XIV. Æternitas Dei est interminabilis essentiae ejus duratio. Si notionem laxes, non malè poterit dividì in essentialem & accidentalem. Illa sonat carentiam finis & principii in duratione, possibilis & actualis. Hæc absentiam principii & finis actualis tantum non possibilis.

Nec materia, nec ulla creatura actu Deo coæterna datur; potuisse tamen aliquam, imò totum Mundum, ab æterno condi, æternitas liberorum decretorum Dei infallibiliter probat. Nam si ab æterno voluntas Divina liberè sese determinavit ad faciendum decretum de mundo creando, redimendo, sanctificando &c. nihil prorsus obstabat, quò minus in eodem æternitatis puncto ex parte rei potuerit se determinare ad mundum creandum.

Æternitas excludit omnem momentorum per prius & posterius fluxum, totaque simul est, & omnibus temporis differentiis tota coëxistit.

XV. Immortalitas Dei sonat repugnantiam ad amittendam vitam, sive immutabilem vivendi necessitatem. Vita verò Dei est attributum actuosum, ex quo

quo actus vitales, cognitio scilicet & volitio manare concipiuntur. Ad vitam igitur Dei pertinet tum intellectus, tum voluntas. Intellectus Dei non est qualitas quædam vel accidens, sed ipsa Dei essentia ad cognoscibilia relata, h. e. quatenus seipsam & alia quæcunque cognoscit. Similiter voluntas est ipsa Dei essentia ad volibilia relata, rectèque concipitur ut facultas, quæ Deus bonum appetit, & malum averfatur.

Intellectus Divinus cognoscit omnia rerum prædicata, positiva & negativa, proinde incessanter facit Entia rationis Chimærica.

XVI. Actus intellectus Divini ob suam infinitatem vocatur omniscientia, quæ sonat actualem omnium cognoscibilium notitiam. Cognata ejus nomina sunt, sapientia, intelligentia & scientia, quæ utut aliàs diversis habitibus, vel actibus significandis inserviant, hic tamen stant pro eodem. Arbitrariam distinctionem eorum nonnulli tradunt, dum sapientiam pro attributo absoluto, scientiam pro respectivo, item dum sapientiam pro practica, scientiam verò pro theoretica rerum cognitione agnoscunt.

Vi usus Scripturæ non malè scientia Dei dividitur in simplicem & approbativam. Illa sese ad omnia extendit, hæc tantum ad bona, de qua vide sis Matth. 7, v. 23. Ratione objectorum rectè dividitur in scientiam visionis & simplicis intelligentiæ. Illa pro objecto

habet

habet præterita, præsentia & futura; Hæc possibilia & impossibilia, Nec malè tres ejus constituuntur species. Scientia nempe naturalis, libera & media. Illa versatur circa necessaria, Deum scilicet, item possibilia & impossibilia. Ista circa contingentia, præsentia, præterita & futura. Hæc circa futura hypothetica in actum non deducenda. Dicitur media non ob extremorum negationem, sed participationem.

XVII. Scientia Dei non tollit libertatem arbitrii humani, nec ullam rebus futuris infert necessitatē. Qui secus de ea sentiunt, conformitatem ejus cum objectis labefaciunt. Scientia futurorum pendet à decreto Divino causali vel permissivo. Nec enim res ex statu possibilitatis transire poterant in statum futuritionis sine actu voluntatis Divinæ, futuritionem earum effective vel permissive determinante.

XVIII. Scientia futurorum contingentium ordine posterior est decreto de illis faciendis vel permittendis. Non nititur coexistentia eorundem cum Deo in æternitate, nec prædeterminante tantum decreto.

Idcirco qui scientiam futurorum contingentium decreto Divino anteponunt, independentiam eorum tollunt; Qui verò scientiam istam à nudo prædeterminante vel efectivo decreto suspendunt, Deum omnium peccatorum causam faciunt.

Scientia futurorum contingentium est fundamentalis

talis fidei Articulus, cujus inficiatio evertit omniscientiam Divinam, certitudinem vaticiniorum, providentiam, Christianam fiduciam de implendis promissis, decretum electionis & decretum reprobationis, extremum judicium, totam denique fidem Christianam.

XIX. Actus voluntatis Divinæ sortitur pluralitatem ex diversitate objectorum & modo tendendi in illa. Entitatis respectu est necessarius & realiter idem cum essentia; tendentiæ verò & applicationis ad objecta, est liberrimus. Voluntas Dei rectè dividitur in arcanam & revelatam. Illa latet, hæc patet. Qui idem objectum utriusque subternunt, Deum hypocritam faciunt. Rectè item dividitur in absolutam & conditionatam. Illa per absentiam, hæc per inclusionem conditionis concipitur. Tendentiæ quippe illius à nulla, hujus ab aliqua conditione dependet. Rectè denique dividitur in efficacem & inefficacem; quæ distinctio non nititur majore vel minore virtute agendi, sed unice diversitate effectus. Efficax nempe dicitur, quæ intentum finem consequitur; Inefficax, quæ eò frustratur.

XX. Dari in Deo inefficacem voluntatem, tot probant argumenta, quot à Diabolis vel hominibus committuntur peccata. Quicam inficiantur, nostram sententiam voluntati Divinæ conformem, testantur. Velenim Divina Majestas addit suum nostræ sententiæ calculum, vel non. Si prius, habemus intentum. Si posterius, refragamur Divinæ voluntati, ratificamusque inefficacem Dei Voluntatem. Deum item peccati formaliter & ratione *αυτοποιος* authorem statuunt inefficacis voluntatis hostes. Velenim vult Deus *αυτοποιος* sive illegalitatem, aut non vult. Si prius, est author peccati. Si posterius, datur inefficax Dei Voluntas, quia peccata dantur. Deus vult voluntate sincerâ, minimeque fucatâ, ut omnes homines sanctè vivant, in Christum credant, tandemque salventur. Qui secus sentiunt, Deum hypocritam faciunt.

XXI. Omnipotentia Dei est, quâ ille potest omnia facere, quæ

quæ non involvunt contradictionem, vel moralem imperfectionem. Dividitur rectè in absolutam & ordinariam. Illa respectum habet ad objecta extra ordinem naturæ posita; hæc ad ea, quæ in institutò naturæ ordine continentur. Voluntas Dei non est mensura ejus potentia.

XXII. Deliravit Plinius, negans Deum esse Omnipotentem, quòd mori & facta infecta facere non possit; cujus vestigia premunt Sociniani, infinitudinem potentia Divina inficiantes, impossibilitatemq; ex nuda rerum cum ratione sua discrepantia æstimantes. Applaudunt his, qui statuunt, Omnipræsentiam & multipræsentiam carnis Christi ex earum rerum esse numero, ad quas potentia Dei sese non extendit. Qui error ex naturæ principis refutari potest. Cum enim de facto Angeli & animæ humanæ, non obstante essentia suæ finitudine, sint secundum totam suam naturam in pluribus $\pi\alpha$ vel ubi (nam ad punctum sese non contrahunt, quippe quod nec datur, nec dari potest;) nihil prorsus impedit, quò minus finita Christi caro per absolutam Dei potentiam, in pluribus vel in omnibus mundi locis simul præsens esse possit.

XXIII. Nec inde per ulla argumentandi lege contradictoriorum prædicatorum, finitudinis scilicet & infinitudinis comparabilitas in carne Christi evinci potest. Nam hæc prædicata diversis tribuuntur rebus. Finitudo competit essentia carnis Christi, infinitudo verò ad essentia vel præsentia. Universalis nulliq; exceptioni obnoxia rerum subjectio humanæ Christi naturæ facta 1. Cor. 15. v. 27. Heb. 2. v. 8. infallibiliter probat, Dei omnipotentiam eidem humanæ Christi naturæ communicatam esse.

XXIV. Gratia Dei sonat gratuitum ejus erga Creaturas amorem. Dividitur in generalem & specialem. Illa explicat sese ad omnes creaturas. Hæc duntaxat ad intelligentes. Absentiam meriti includit essentialiter: ac ideo Ens rationis Chimæris cum formant Pontificii, dum justificationem hominis coram Deo, à gratia & meritis humanis simul suspendunt. Gratia & misericordia

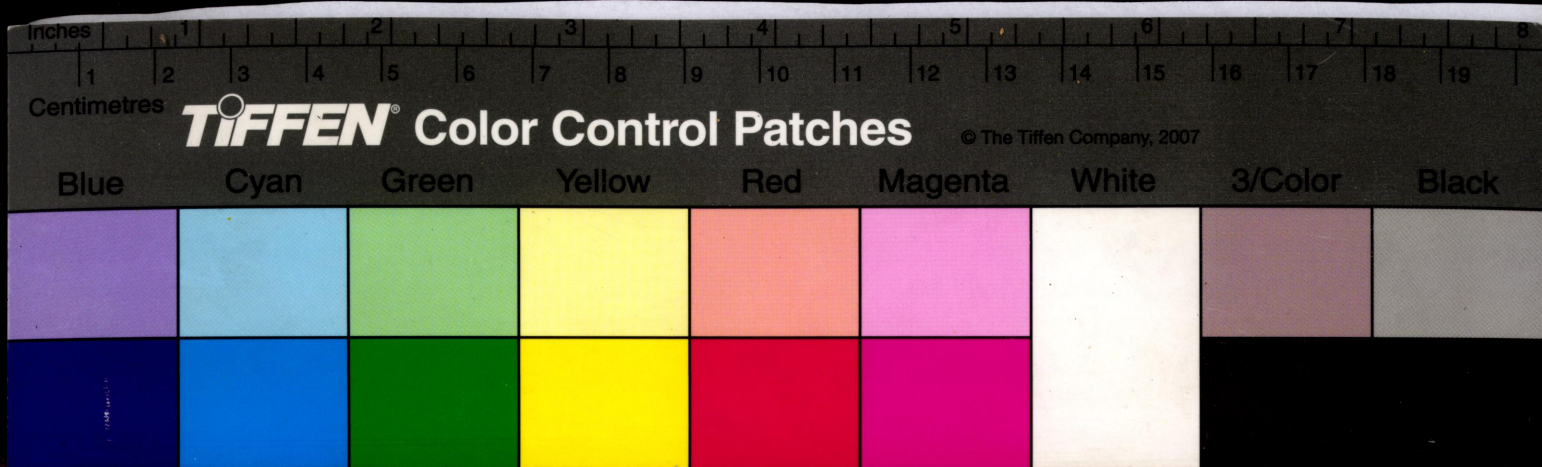
miseri cordia Dei non sunt synonymici termini, sed, ut Scholastici vocant, impertinentes. Nam & si sæpe in Scriptura S. & aliis, pro eadem re supponant, non tam en necessario unus infert, vel excludit alterum. Sic v.g. Deus Adamum stantem prosequebatur affectu gratia, non misericordia, Christum autem patientem, complectebatur affectu misericordia, non gratia, Adamum verò lapsum utroq;.

XXV. Justitia Dei est naturale ejus attributum, quò bona retribuit, vel mala vindicat. Evertunt eam Sociniani, Vorstius, Arminianiq; justitiam vindicatricem Deo esse essentialem inficiantes; ut & Belgæ, absoluta à meritis & demeritis electionis & reprobationis decreta Divina comminiscentes.

XXVI. Veracitas Dei est attributum ejus essentialiale, quò ille animo suo & rebus verba conformat. In creaturis potest dari veracitas sine veritate, in Deo nequaquam. Nam si confirmatio mentis cum verbis, sine conformitate rerum & verborum, in eum caderet, consideret Omniscientia. Si verò rebus, non animo, verba sua conformaret, periclitaretur ejus sinceritas. Etiam hanc evertunt Belgæ, mandatorum & promissionum Divinarum cum voluntate Dei conformitatem negantes.

quæ non involvunt contradictionem, vel moralem imperfectionem. Dividitur rectè in absolutam & ordinariam. Illa respectum habet ad objecta extra ordinem naturæ posita; Hæc ad ea, quæ in institutò naturæ ordine continentur. Voluntas Dei non est mensura ejus potentia.

XXII. Deltravit Plinius, negans Deum esse Omnipotentem, quòd mori & facta infecta facere non possit; cujus vestigia premunt Sociniani, infinitudinem potentia Divinae inficiantes, impossibilitatemq; ex nuda rerum cum ratione sua discrepantia æstimantes. Applaudunt his, qui statuunt, Omnipræsentiam & multipræsentiam carnis Christi ex earum rerum esse numero, ad quas potentia Dei sese non extendit. Qui error ex naturæ principiis refutari potest. Cum enim de facto Angeli & animæ humanæ, non obstante essentia suæ finitudine, sint secundum totam suam naturam in pluribus $\pi\alpha$ vel ubi (nam ad punctum sese non contrahunt, quippe quod nec datur, nec dari potest;) nihil prorsus impedit, quò minus finita Christi caro per absolutam Dei potentiam, in pluribus vel in omnibus mundi locis simul præsens esse possit.

XXIII. Nec inde per ullas argumentandi leges contradictionum prædicatorum, finitudinis scilicet & infinitudinis communicabilitas in carne Christi evinci potest. Nam hæc prædicata diversis tribuuntur rebus. Finitudo competit essentia carnis Christi, infinitudo verò ad essentia vel præsentia. Universalis nulliq; exceptioni obnoxia rerum subjectio humanæ Christi naturæ facta 1. Cor. 15. v. 27. Heb. 2. v. 8. infallibiliter probat, Dei omnipotentiam eidem humanæ Christi naturæ communicatam esse.

XXIV. Gratia Dei sonat gratuitum eius erga Creaturas amorem. Dividitur in generalem & specialem. Illa explicat sese ad omnes creaturas. Hæc duntaxat ad intelligentes. Absentiam meritum includit essentialiter: ac ideo Ens rationis Chimæris cum formant Pontificii, dum justificationem hominis coram Deo, à gratia & meritis humanis simul suspendunt, Gratia & misericordia

miseriordia Dei non sunt synonymici termini, sed, ut Scholastici vocant, impertinentes. Nam & si sæpe in Scriptura S. & aliis, pro eadem re supponant, non tamen necessario unus infert, vel excludit alterum. Sic v.g. Deus Adamum stantem prosequebatur affectu gratia, non misericordia, Christum autem patientem, complectebatur affectu misericordia, non gratia, Adamum verò lapsum utroq;.

XXV. Justitia Dei est naturale ejus attributum, quò bona retribuit, vel mala vindicat. Evertunt eam Sociniani, Vorstius, Arminianiq; justitiam vindicatricem Deo esse essentialem inficiantes; ut & Belgæ, absoluta à meritis & demeritis electionis & reprobationis decreta Divina comminiscentes.

XXVI. Veracitas Dei est attributum ejus essentialiale, quò ille animo suo & rebus verba conformat. In creaturis potest dari veracitas sine veritate, in Deo nequaquam. Nam si confirmatio mentis cum verbis, sine conformitate rerum & verborum, in eum caderet, concideret Omniscientia. Si verò rebus, non animo, verba sua conformaret, periclitaretur ejus sinceritas. Etiam hanc evertunt Belgæ, mandatorum & promissionum Divinarum cum voluntate Dei conformitatem negantes.

[Handwritten signature or scribble]

